

VESELÍ NAD MORAVOU
STŘEDOVĚKÝ HRAD
V ŘÍČNÍ NIVĚ

VESELÍ NAD MORAVOU STŘEDOVĚKÝ HRAD V ŘÍČNÍ NIVĚ

Miroslav Plaček
Miroslav Dejmal
a kolektiv

Vydáno s podporou grantového projektu GA ČR P405/11/1729

Brno 2015

ARCHAIA
BRNO
o. p. s.

**VESELÍ NAD MORAVOU
STŘEDOVĚKÝ HRAD V ŘÍČNÍ NIVĚ**

Vydavatel: Archaia Brno o. p. s.

Adresa redakce: Bezručova 15, 602 00 Brno

E-mail: brno@archaiabrno.cz

Http://www.archaiabrno.org

Tel.: 515 548 650

Odpovědný redaktor: Mgr. Miroslav Dejmal, doc. Ing. PhDr. Miroslav Plaček

Technická redakce: Bc. Lucie Černá, Mgr. Lenka Sedláčková

Recenzenti: prof. PhDr. Josef Unger, CSc., doc. PhDr. Pavel Vařeka, Ph.D.

Překlad anglického resumé: Mgr. Pavel Košař

Jazyková korektura: Bc. Lucie Černá, Mgr. Dana Zapletalová, Mgr. Irena Ženožičková

Sazba a grafická úprava: Archaia Brno o. p. s.

Návrh obálky: Černá a fialová s. r. o.

Obálka: Plán zámku a zámecké zahrady z roku 1748, sig. HVa38, uloženo v Městském muzeu ve Veselí nad Moravou.

Tisk: Tiskárna Didot, spol. s. r. o.

Náklad: 700 ks

Součástí publikace je datový nosič (DVD)

Brno 2015

ISBN: 978-80-905546-3-4

OBSAH

1. Úvod	4
2. Přírodní prostředí (<i>Lenka Lisá, Aleš Bajer</i>)	6
3. Historie	
3.1 Historie hradu, panství a kolonizace Veselska (<i>Miroslav Plaček</i>)	10
3.2 Veselí v novověku (<i>Miroslav Plaček</i>)	31
3.3 Vývoj hradů jihovýchodní Moravy do konce 14. století (<i>Miroslav Plaček</i>)	38
4. Terénní výzkum	
4.1 Archeologický výzkum v letech 2008–2010 (<i>Miroslav Dejmal</i>)	50
4.2 Středověký objekt ve východním křídle zámku (<i>Radim Vrla</i>)	80
4.3 Geofyzikální průzkum (<i>Michal Vágner</i>)	83
5. Přírodovědný výzkum	
5.1 Sedimentologie lokality (<i>Lenka Lisá, Aleš Bajer, Miroslav Dejmal</i>)	90
5.2 Mikromorfologie (<i>Lenka Lisá</i>)	93
5.3 Petrografie stavebních hmot (<i>Aleš Bajer</i>)	100
5.4 Petrografie keramiky (<i>Jan Petřík, Karel Slavíček, Lenka Sedláčková</i>)	102
5.5 Dendrochronologické datování (<i>Michal Rybníček, Tomáš Kolář</i>)	113
5.6 Analýza dřevěných artefaktů a konstrukcí (<i>Romana Kočárová, Hanuš Vavrčík, Petr Kočár, Michal Rybníček, Tomáš Kolář</i>)	120
5.7 Rostlinné zbytky (<i>Petr Kočár, Romana Kočárová</i>)	122
5.8 Pylová a fytolitová analýza (<i>Libor Petr</i>)	146
5.9 Zvířecí kosti a další archeozoologický materiál (<i>Zdeňka Sůvová</i>)	151
5.10 Fyzikálně-chemické analýzy a konzervace usní (<i>Gabriela Vyskočilová, Alois Orlita, Jiří Příhoda</i>)	169
5.11 Environmentální záznam širšího okolí lokality (<i>Libor Petr, Aleš Bajer, Lenka Lisá</i>)	175
5.12 Shrnutí výsledků přírodovědných analýz (<i>Petr Kočár, Lenka Lisá, Romana Kočárová, Libor Petr, Zdeňka Sůvová, Aleš Bajer, Hanuš Vavrčík, Michal Rybníček, Tomáš Kolář</i>)	182
6. Hmotná kultura	
6.1 Středověká keramika (<i>Lenka Sedláčková</i>)	188
6.2 Soubor novověké keramiky ze zámku (<i>Jiří Pajer</i>)	212
6.3 Stavební keramika (<i>Miroslav Dejmal</i>)	218
6.4 Kovové artefakty (<i>Petr Žákovský, Jiří Hošek</i>)	220
6.5 Dřevěné artefakty (<i>Aleš Hoch</i>)	252
6.6 Kožené artefakty (<i>Aleš Hoch</i>)	280
6.7 Textilní artefakty (<i>Aleš Hoch, Zdenka Kuželová, Gabriela Vyskočilová</i>)	299
6.8 Kostěná a parohová industrie (<i>Aleš Hoch, Zdeňka Sůvová</i>)	301
6.9 Středověké a renesanční sklo (<i>Hedvika Sedláčková, Dana Rohanová</i>)	309
6.10 Mince (<i>Kamil Smíšek</i>)	321
7. Závěr (<i>Miroslav Dejmal, Miroslav Plaček, David Merta</i>)	324
8. Literatura	330
9. Resumé	356
10. Barevné obrazové přílohy	367
11. Datový nosič (DVD) s přílohami k jednotlivým kapitolám	

1. Úvod

Kniha je věnována zámku ve Veselí nad Moravou,
který se snad v budoucnosti dočká lepšího osudu...

1. Úvod

Když se na začátku léta 2008 začalo jednat o provedení záchranného archeologického výzkumu v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí zámku ve Veselí nad Moravou, nikdo ze zúčastněných netušil, co vše to bude znamenat.

Vědělo se o tom, že se pod dnešním zámekem nachází původní středověký hrad. Bylo tedy od samého počátku archeologických prací jasné, že před sebou máme unikátní lokalitu s výjimečným potenciálem archeologických pramenů – a to ke všem aspektům archeologizovaného života hradu i jeho obyvatel, především pak pro období vrcholného středověku. Tříletý výzkum se soustředil na prostor nádvoří dnešního zámku i jeho interiéru. Splnil nadmíru všechna očekávání a v mnohém je překonal. Především se podařilo získat množství environmentálních vzorků. Lokalita v tomto ohledu byla díky své poloze v nivě Moravy, která svým zvodněným prostředím vše výjimečně dobře zakonzervovala, jejich naprosto jedinečným a takřka nevyčerpatelným zdrojem. Podobně tomu bylo u organických a kovových artefaktů nebo dřevěných stavebních konstrukcí a prvků.

Aby bylo možné výzkum co nejkomplexněji po ukončení terénní části zpracovat, analyzovat a interpretovat, bylo

potřeba stanovit postup zpracování. Jednalo se o „běžný“ záchranný archeologický výzkum, kdy finanční prostředky stačí sotva na vypracování „běžné“ nálezové zprávy. Již v průběhu terénních prací jsme ale dospěli k názoru, že si tato lokalita zaslouží nadstandardní vyhodnocení – nejen v oblasti vlastní archeologie, ale i environmentu a stavebního vývoje hradu. Utvrdily nás v tom i názory kolegů archeologů, památkářů či přírodovědců, kteří se sami účastnili terénního výzkumu, nebo byli přítomni na archeologických komisích svolaných k příležitosti prezentace průběžných výsledků výzkumu zámku ve Veselí nad Moravou. Jediným možným východiskem tedy bylo podání grantu, který by takovýto postup umožnil. Grant byl podán úspěšně, takže naše představy bylo možné naplnit. Jak se vše nakonec podařilo, dovoluje posoudit tato kniha, která je závěrem čtyřletého grantového projektu. Jsou v ní shromážděny výsledky zpracování i bádání mnoha odborníků, archeologů, historiků, stavebních historiků a přírodovědců. Na závěr patří poděkování všem, kteří se na výzkumu a jeho následném zpracování jakkoliv podíleli.

